

ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ
Variables Affecting Attitudes Towards the Social Security System
for Employees in Samut Prakan Province

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร¹ และไพฑูรย์ พิมพ์ดี²

Prasittisak Sirijarapat and Paitoon Pimdee

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ประยุกต์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Prasitsiri38@gmail.com, and kppaitoo@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 720 คน การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบวัดจำนวน 9 ตัวที่ผ่านการทดลองใช้และหาคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อระบบประกันสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 40.30 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

คำสำคัญ: เจตคติ ระบบประกันสังคม แรงงาน จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

The objective of this research was to study the variables affecting attitudes towards the social security system for employees in Samut Prakan province. The sample used in this study consisted of 720 workers in Samut Prakan Province during B.E.2551. The tools for data collection were a questionnaire with a five-rating scale. Data analyzed were mean, standard deviation, correlation, and multiple regression. The result of the study revealed that the variables that affected attitudes towards the social security system for employees in Samut Prakan province were the demand of better in life and health (X_8), the perception of news about social security (X_5), the workplace environment (X_7), knowledge of social security (X_9), and motivation for achievement (X_2). All these variables could explain the variance in attitude towards the social security system for employees in Samut Prakan province of 40.30%.

The prediction equation of raw scores was:

$$\hat{Y} = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

The prediction equation of standard scores was:

$$\hat{Z}_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

Keywords : Attitude, Social Security System ,Workers , Samut Prakan Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การประกันสังคมที่ประเทศต่างๆ ใช้อยู่ในปัจจุบันจะมีหลักการที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการประกันสังคมเป็นโครงการการบริหารทางสังคมในระยะยาว ที่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการจัดขึ้น โดยการให้ประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยเหลือตนเองหรือครอบครัว ร่วมกันเสี่ยงภัยหรือช่วยเหลือบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีรายได้ในสังคม ด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุน เรียกว่ากองทุนประกันสังคม ในบางประเทศทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลจะเป็นผู้ร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนนี้ ซึ่งกองทุนนี้จะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ส่งเงินสมทบเมื่อเกิดความเดือนร้อน เช่น การเจ็บป่วย คลอดบุตร ชราภาพ และว่างงาน เป็นต้น ดังนั้น การประกันสังคมจึงถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ก่อให้เกิดหลักประกันและการคุ้มครองถึงความเป็นอยู่ของประชาชน ให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุขและจะเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดรายได้ก็ตาม โดยยึดหลักการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของประชาชน

สำหรับประเทศไทย ได้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งเป็นกองทุนเงินทดแทนขึ้นก่อน เมื่อปี พ.ศ.2515 ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 ถือเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมไทย ที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายอันเนื่องมาจากการทำงาน จนกระทั่งในปี พ.ศ.2533 ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ขึ้น มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 วัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน อันมีหลักการสำคัญตรงที่มุ่งให้ประชาชนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือตนเองและครอบครัวในยามที่ไม่มีรายได้ มีรายได้ลดลง หรือมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่นและสังคม ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คือ สำนักงานประกันสังคม สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในการคุ้มครองระยะแรกจะใช้บังคับแก่สถานประกอบการที่มีลูกจ้างจำนวนตั้งแต่ 20 คนขึ้นไปก่อน ต่อมาได้ปรับแก้จำนวนลูกจ้างเป็น 10 คนขึ้นไป และท้ายที่สุดในปัจจุบันได้ขยายความคุ้มครองไปยังลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป โดยทั้งนี้ในเบื้องต้นจะให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีเจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตายที่มีไข้เนื่องจากการทำงานและกรณีคลอดบุตรก่อน โดยกำหนดให้ทั้งนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินสมทบ

เข้ากองทุนในอัตราที่เท่าๆ กัน คือ ร้อยละ 1.5 ส่วนชราภาพและการสงเคราะห์บุตร ให้ขยายความคุ้มครองภายในปี พ.ศ. 2539 สำหรับการว่างงานให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อพร้อมที่จะดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความคุ้มครองอันเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนครบเต็มรูปแบบรวมทั้งสิ้น 7 กรณี ได้แก่ กรณีการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ ทูพพลภาพ ตายที่มีไข้เนื่องจากการทำงาน และกรณี การคลอดบุตร รวมถึงชราภาพ การสงเคราะห์บุตร และการว่างงานเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ

จังหวัดสมุทรปราการ มีวิสัยทัศน์ คือ “ศูนย์กลางโลจิสติกส์ เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติ บ้านเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งรองรับ การขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ” จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว ส่งผลให้จังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีแรงงานจำนวนมากเข้าอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัด และแรงงานดังกล่าวก็มีความหลากหลายในเรื่องอายุและความรู้ แต่แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในระบบที่ได้รับความรู้ต่างๆ ที่รัฐและสถานประกอบการได้ร่วมกันจัดให้ อันเป็นระบบประกันสุขภาพขั้นพื้นฐานของแรงงานในสถานประกอบการของเอกชนส่วนใหญ่ แต่ที่ผ่านมากลับพบว่า แรงงานส่วนหนึ่งได้ละเลยที่จะใช้บริการระบบประกันสังคม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม แต่ก็มีแรงงานจำนวนมากได้ให้ความสำคัญและตัดสินใจใช้บริการระบบประกันสังคมดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการให้บริการระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการเป็นไปอย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และเอื้ออำนวยต่อความต้องการของผู้ใช้แรงงาน คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการจัดบริการระบบประกันสังคมให้สามารถจูงใจให้แรงงานเห็นความจำเป็นและความสำคัญของระบบดังกล่าว รวมทั้งการจัดบริการระบบประกันสังคมเพื่อตอบสนองกับความต้องการของแรงงานต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์และส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ

3. สมมุติฐานการวิจัย

ตัวแปรบางตัวแปรมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำนวน 300,000 คน

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 720 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan [1] ที่ระดับของความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ดังนั้น จากขนาดของประชากร จำนวน 300,000 คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 720 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยมีขั้นตอน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) แบ่งประชากรออกเป็น 6 อำเภอ/กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และกิ่งอำเภอบางเสาธง

2) สุ่มจับสลากรายชื่อสถานประกอบการจากแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอมานำ 6 แห่ง รวมสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 36 แห่ง

3) จากสถานประกอบการแต่ละแห่งสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบจากรายชื่อแรงงานแต่ละแห่ง 20 คน จากทั้ง 36 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 720 คน

4.2 ขอบเขตตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ คือ สุขภาพจิตที่ดี (X_1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3)ความเชื่ออำนาจในตนเองเกี่ยวกับสุขภาพ (X_4) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) และความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9)

2) ตัวแปรตาม คือ เจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y)

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบวัด คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดสุขภาพจิตที่ดี แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเองเกี่ยวกับสุขภาพ แบบวัดการรับรู้ข่าวสารประกันสังคม แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แบบวัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน แบบวัดค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และแบบวัดเจตคติต่อระบบประกันสังคม โดยมีการทดลองใช้กับแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ดังแสดงในตารางที่ 1

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 โดยคณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 623 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.53 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปโดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) ของเพียร์สัน

2) การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยแบบวัดต่างๆ จำนวน 9 แบบวัด ได้คุณภาพดังตารางที่ 1

ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทร และไพฑูรย์ พิมพ์ดี
วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2557

ตารางที่ 1 ลักษณะและผลการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบวัด	คุณภาพของเครื่องมือ	
	ค่าอำนาจจำแนก (t-test)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1. แบบวัดสุขภาพจิตที่ดี	2.94-6.08	.81
2. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.06-4.93	.81
3. แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	2.00-4.27	.70
4. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพ	2.62-6.78	.75
5. แบบวัดการรับรู้ข่าวสารประกันสังคม	2.47-5.21	.75
6. แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	2.10-6.65	.86
7. แบบวัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน	2.47-6.23	.80
8. แบบวัดค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ	2.60-5.00	.83
9. แบบวัดเจตคติต่อระบบประกันสังคม	2.61-6.26	.86

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1	-.083*	.381**	-.048	.048	.154**	.264**	-.020	-.063	-.045
X ₂		1	.035	.331**	.305**	.411**	-.037	.479**	.006	.398**
X ₃			1	-.083*	.092*	.116**	.208**	.145**	-.026	.175**
X ₄				1	.145**	.199**	-.047	.325**	.061	.077
X ₅					1	.256**	.106*	.219**	.100*	.420**
X ₆						1	.089*	.485**	-.054	.331**
X ₇							1	-.093*	-.036	.159**
X ₈								1	-.042	.484**
X ₉									1	.183**
Y										1

** Sig. < .01 and *Sig. < .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน

ขั้นที่	ตัวพยากรณ์	R	R ²	Adj.R ²	SE	R ² Chang	F	Sig. F
1	X ₈	.437	.191	.189	.549	.191	121.079	.000
2	X ₈ X ₅	.558	.312	.309	.507	.121	116.107	.000
3	X ₈ X ₅ X ₇	.585	.342	.338	.496	.031	88.791	.000
4	X ₈ X ₅ X ₇ X ₉	.611	.374	.369	.485	.031	76.213	.000
5	X ₈ X ₅ X ₇ X ₉ X ₂	.635	.403	.397	.474	.029	68.821	.000

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการพยากรณ์

ตัวพยากรณ์	B	SE B	Beta	t	Sig.
ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X ₉)	.305	.037	.317	8.220	.000
การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X ₅)	.278	.037	.272	7.529	.000
สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X ₇)	.143	.025	.200	5.751	.000
ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X ₉)	.052	.010	.176	5.093	.000
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₂)	.180	.036	.197	4.996	.000

a = .204 ; R = .635 ; R² = .403

6. สรุปผลการวิจัย

1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y) คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3) และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .484, .420, .398, .331, .183, .175 และ .159 ตามลำดับ

2) ตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อระบบประกันสังคม ได้ร้อยละ 40.30 โดยมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = .204 + .305X_8 + .278X_5 + .143X_7 + .052X_9 + .180X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z'_y = .317Z_8 + .272Z_5 + .200Z_7 + .176Z_9 + .197Z_2$$

7. อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ คณะผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน (Y) คือ ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (X_6) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (X_3) และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .484, .420, .398, .331, .183, .175 และ .159 ตามลำดับ เมื่อใช้ตัวแปรทั้งเจ็ดตัวพยากรณ์เจตคติต่อระบบประกันสังคมของแรงงาน พบว่า ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ (X_8) การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม (X_5) สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (X_7) ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม (X_9) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) สามารถพยากรณ์ได้ โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนเจตคติต่อระบบประกันสังคม ได้ร้อยละ 40.30 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะค่านิยมมีบทบาทสำคัญในการเป็นมาตรฐานควบคุมและกำหนดเป้าหมายแนวทางของพฤติกรรม อีกทั้งยังเป็นแกนกลางใน

การเสริมสร้างแรงจูงใจทัศนคติความสนใจความตั้งใจที่จะนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้น ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพเป็นสิ่งที่บุคคลเห็นว่ามี ความสำคัญและมีคุณค่า เพราะการมีชีวิตอยู่และการมีสุขภาพที่ดีแข็งแรง ปราศจากโรคร้ายมาเบียดเบียน นับเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิต สอดคล้องกับการวิจัยของ พรรณราย พัทท์เจริญ [2] ที่ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ โดยศึกษาข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ร่วมกันทำนาย ความแปรปรวนของทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีรายได้มาก โดยมีเปอร์เซ็นต์ของการทำนาย 34.30%

นอกจากนี้ การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างๆ นับว่ามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ และยังได้ส่งผลต่อการเรียนรู้ ของบุคคลทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่ง Zimbardo (อ้างใน [3]) กล่าวถึงอิทธิพลของการเสนอข่าวสารบ่อยๆ ครั้งไว้ในทฤษฎีเกี่ยวกับ Familiarity ว่า การที่สารนั้นๆ มีการเสนอเนื้อหาผ่านสื่อต่างๆ ซ้ำๆ กันบ่อยๆ จะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับข่าวสารอันจะก่อให้เกิดความสนใจความเข้าใจ และการยอมรับ ซึ่งนับว่าขั้นตอนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปตามเนื้อหาที่นำเสนอ นั่นๆ หากเป็นเนื้อหาในทางที่ดีมีการโน้มน้าวใจให้เกิดการกระทำตาม ก็มีการปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นๆ ในที่สุด ดังนั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อผู้รับข่าวสารคือจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและในบางกรณีจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกระทำด้วย อันเป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ขจรรัตน์ บุญวิวัฒนาการ [4] ที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท รักษาทุกโรค) จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ส่วนสภาพแวดล้อมการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัย หรือสวัสดิการต่างๆ จะส่งผลต่อสุขภาพและจิตใจของพนักงานทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เสียดสุขภาพและจิตใจ พรรณราย พัทท์เจริญ [2] ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีความร้อนแค้นมาก ซึ่งหมายถึง สภาพการทำงานที่ผู้ทำงานไม่สามารถที่จะทำนายและไม่สามารถที่จะควบคุมผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพที่ทำงานไม่เอื้อต่อ

การทำงาน มีสภาพแวดล้อม ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ทั้งหัวหน้าและลูกน้องที่อาจมีอารมณ์แปรปรวน และกฎระเบียบในหน่วยงานที่ไม่ชัดเจน เป็นต้น ส่วนสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีความแออัดแน่นปานกลาง ได้แก่ ความไม่สามัคคีกันของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น ดังนั้นประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การทำงานของแรงงาน จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในที่ทำงานของแรงงาน มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายเจตคติต่อระบบประกันสังคมได้ ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้วเจตคตินั้นเกิดได้จากการเรียนรู้ และโดยมากก็เป็นการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ดังนั้น แหล่งกำเนิดของเจตคติจึงมีหลายทาง เช่น ประสบการณ์การสอน หรือการเลียนแบบ [5] สอดคล้องกับ พันธุ์ บุญมาตย์ และคณะ [6] ที่กล่าวว่าสภาพการทำงาน เป็นองค์ประกอบในการทำงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับวิศวกรในโรงงานอุตสาหกรรมฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ในประเทศไทย

ความรู้ เป็นการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับจากสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล ซึ่งเกิดจากการศึกษาค้นคว้า สังเกต และประสบการณ์ โดยที่มนุษย์สามารถจดจำและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาปรากฏให้สังเกตได้ วัดได้ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้บุคคลอื่นรับทราบได้ การรับรู้ถึงข้อเท็จจริงหรือความจริงนี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลาในการเก็บรวบรวมสะสมไว้ [7] ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด โดยแต่ละตัวมักจะไม่มีเกิดขึ้นโดยอิสระ แต่จะเกิดขึ้นโดยรวมๆกัน และพึ่งพาอาศัยกัน นักพฤติกรรมศาสตร์ได้เรียกว่า K A P Study เป็น การอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติของบุคคล [8] มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความรู้กับพฤติกรรมคือ งานวิจัยของ อุบล เลี้ยววาริน [9] ศึกษาความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมสุขภาพ อันประกอบด้วยพฤติกรรมการกินอย่างเหมาะสม พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงสารเสพติด และพฤติกรรมการรักษาอนามัยส่วนบุคคลนั้น ผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมสุขภาพเหล่านี้สูงกว่าผู้ที่จบประถมศึกษาอย่างชัดเจน แต่ผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น มักมีพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนจากผู้จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า แต่ที่สำคัญ ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในปีสุดท้ายที่เรียนไม่ว่าจะจบระดับใด เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสุขภาพอย่างเหมาะสมในระดับมาก ในขณะที่เดียวกัน ผู้ที่มีทักษะทางภาษาไทยสูงก็

เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสุขภาพในระดับสูงเช่นกัน ผลสองส่วนนี้แสดงว่า ความเฉลียวฉลาดหรือการมีความรู้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพการรักษาอนามัยส่วนบุคคลด้วย และดวงพร โรจนพันธ์ [10] ได้ทำการศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการประกันสังคมของผู้ประกันตนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป โดยศึกษาทั้งผู้บริหารและปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกันตนระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประกันสังคมมาก จะมีทัศนคติต่อการประกันสังคมดีกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยในกลุ่มตนเอง

อนึ่ง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดให้สำเร็จไปด้วยดี ทั้งในด้านการแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ หรือแข่งขันกับผู้อื่น มีการกำหนดเป้าประสงค์ที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่ขวางกั้นและมีการวางแผนระยะยาวที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จ มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Atkinson [11] ได้กล่าวว่า สิ่งที่กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสามประการคือ 1) สิ่งที่โน้มน้าวจิตใจเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ ความเข้มของความมุ่งหวัง หรือโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ และค่าของสิ่งล่อใจ 2) สิ่งที่โน้มน้าวจิตใจเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว และค่าเฉลี่ยของสิ่งล่อใจที่เป็นเป้าหมายของความล้มเหลว และ 3) สิ่งที่ยุ่วยานอกที่ทำให้อยากทำกิจกรรมนั้น สอดคล้องกับ McClelland [12] ที่ศึกษาพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อความเจริญหรือความเสื่อมของประเทศชาติ ทั้งนี้ เพราะผลจากการวิจัยปรากฏว่าประชากรในประเทศที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศที่มีประชากรที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ทั้งนี้เพราะคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีลักษณะกระตือรือร้น และมานะบากบั่นในการทำงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า แรงงานมีเจตคติต่อระบบประกันสังคมอยู่ในระดับสูง และยิ่งพบอีกว่าตัวแปรค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม

สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนเจตคติต่อระบบประกันสังคมได้ถึงร้อยละ 40.30 ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมอาจพิจารณานำตัวแปรเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสังคมกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ต่อไป

2) สำนักงานประกันสังคม ควรสร้างความเข้าใจกับผู้ที่จะเข้าสู่ระบบประกันสังคมด้วยการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปฏิบัติในส่วนของการบริการควรกระทำอย่างรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้องและเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ทั้งผู้ประกันตนและสถานประกอบการ เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบประกันสังคม

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน โดยอาจเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มแรงงานในภาคการผลิต และกลุ่มแรงงานในภาคบริการ เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการระบบประกันสังคมแตกต่างกันได้

2) การศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างจิตลักษณะเดิม (สุขภาพจิตที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตนเกี่ยวกับสุขภาพ) สถานการณ์ (การรับรู้ข่าวสารประกันสังคม การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ค่านิยมด้านชีวิตและสุขภาพ) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคม และเจตคติต่อระบบประกันสังคม) กับการใช้บริการระบบประกันสังคมของแรงงาน

3) การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในตัวแปรต่างๆ เพื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยแสดงถึงอิทธิพลที่ตัวแปรสาเหตุมีต่อตัวแปรผล

เอกสารอ้างอิง

- [1] Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(3), p 607-610.

- [2] พรรณราย พัทธ์เจริญ. 2543. **จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) วิชาเอกการจัดการการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [3] พีระนันท์ บุรณะโสภณ. 2538. **พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ ผลิตภัณฑ์อนุรักษสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ขจีรัตน์ บุญวิวัฒนาการ. 2546. **ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) จังหวัดเชียงราย**. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [5] ชม ภูมิภาค. 2523. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- [6] พันธวี บุญมาตย์ จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร และอดิษฐ์ กาญจนพิบูลย์. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับวิศวกร ในอุตสาหกรรมฮาร์ดดิสก์ไดร์ฟในประเทศไทย. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, 9(2), น. 180-189.
- [7] นิภาพร โชติสุดแสนท์. 2545. **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [8] ระเด่น ทัศดี และสรศักดิ์ ดวงคำสวัสดิ์. 2536. **การสุข ศึกษาและประชาสัมพันธ์กับการพัฒนาสาธารณสุข เพื่อบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก.
- [9] อุบล เลี้ยววาริน. 2534. **ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุขบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- [10] ตวงพร โรจนพันธุ์. 2542. การเปิดรับข่าวสาร
ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการ
ประกันสังคม ของผู้ประกันตนระดับบริหารและ
ระดับปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [11] Atkinson, John W. 1964. **An Introduction to
Motivation.** New York : American Book
Company.
- [12] McClelland, David C. 1953.
The Achievement Motive.
New York : Harper and Row.